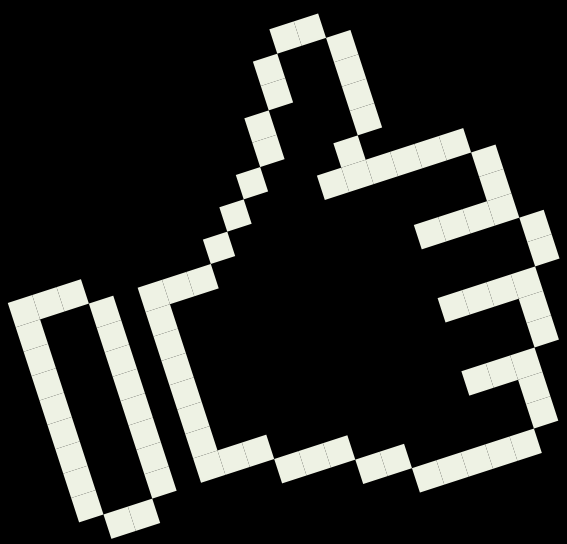
DELTAGELSENS PRIS:

UNGES DEMOKRATISKE DELTAGELSE PÅ SOCIALE MEDIER

TUBORG FONDET

/Digitalt Ansvar

04 OPSUMMERING

08 INDLEDNING

11 Formål

12 Begrebsafklaring: demokratisk deltagelse

13 Metode

14 DEL 1. **Hvordan deltager unge i den demokratiske samtale på sociale medier?**

18 Offentlige deltagelsesformer

20 Mindre synlige former for deltagelse

26 DEL 2. **Hvilke barrierer møder unge for demokratisk deltagelse?**

28 Synlighed har en social pris

34 Deltagelse opleves ikke som meningsfuldt

40 DISKUSSION

44 KONKLUSION

46 Referencer

OPSUMMERING

Unges demokratiske deltagelse på sociale medier

Overordnede fund:

1. **52 % af de 16-25-årige, der har deltaget i samfundsdebatten på sociale medier, har oplevet negative reaktioner som ubehagelige kommentarer, private beskeder eller konflikter som følge af deres deltagelse.**

2. **Unge kvinder er mere bekymrede for negative reaktioner end unge mænd. 25 % af de unge kvinder er således helt enige i, at de er bekymrede for ubehagelige kommentarer fra fremmede. Det samme gælder 12 % af de unge mænd.**

3. **53 % af de 16-25-årige mener ikke, at det nytter at deltage i samfundsdebatten på sociale medier. Mange oplever debatten som ukonstruktiv og tvivler på, om deres deltagelse kan gøre en reel forskel.**

4. **38 % af de unge kvinder angiver aldrig at have deltaget i den offentlige debat på sociale medier. For mændene drejer det sig om 28 %. Interviewene viser, hvordan risikoen for personangreb, konflikter og langsigtede konsekvenser for deres omdømme online får nogle unge til at holde deres holdninger for sig selv.**

5. **Selvom mange unge holder sig fra den offentlige debat på sociale medier, betyder det ikke, at de er ligeglade med politik og samfundsforhold. Undersøgelsen viser, at unge engagerer sig i samfundsdebatten ved at bruge mindre synlige deltagelsesformer som private beskeder og gruppechats, hvor de kan diskutere samfundsforhold og vise deres holdninger uden samme risiko for negative reaktioner.**

Denne rapport undersøger, hvordan unge mellem 16 og 25 år deltager i den demokratiske samtale på sociale medier, og hvilke barrierer de oplever for offentlig deltagelse. Undersøgelsen bygger på en repræsentativ spørgeskemaundersøgelse blandt 1.035 unge samt 24 individuelle interviews.

Rapporten viser, at mange unge engagerer sig i samfundsdebatten på sociale medier. 45 % har deltaget inden for den seneste måned, mens 14 % deltager dagligt. Men engagementet består i mindre grad af at skrive offentlige kommentarer og dele egne opslag. Blandt de unge, der har deltaget i debatten, har 48 % kommenteret på opslag eller videoer, 38 % har delt opslag, 34 % har diskuteret i private grupper eller chats, og 30 % har sendt indhold direkte til venner eller andre. Kun 14 % har opslået deres eget politiske eller samfundsrelevante indhold. De unge beskriver selv det at følge med i debatten, likes og private delinger med venner og familie som meningsfulde former for deltagelse.

Resultaterne viser, at jo mere synligt unge deltager i samfundsdebatten på sociale medier, desto større risiko oplever de for at blive mødt med negative reaktioner. Analysen peger på, at mange unge foretrækker at deltage på mindre synlige måder. Rapporten identificerer to overordnede barrierer for demokratisk deltagelse på sociale medier. For det første oplever mange unge, at deltagelse i debatten er forbundet med sociale omkostninger, både i form af negative reaktioner her og nu og potentielle konsekvenser for deres digitale omdømme på længere sigt. Blandt de unge, der har deltaget i samfundsdebatten på sociale medier, har 52 % fx oplevet negative reaktioner som ubehagelige kommentarer. For det andet mener mange unge ikke, at det nytter noget at deltage i samfundsdebatten på sociale medier. Det gælder 53 % af de adspurgte unge i undersøgelsen. Det skyldes blandt andet, at de oplever debatten som ukonstruktiv og præget af en mangel på reel meningsudveksling, og at de tvivler på, om deres deltagelse kan føre til reel indflydelse eller forandring.

Undersøgelsen finder desuden tydelige kønsforskelle. Unge mænd deltager oftere i den demokratiske samtale på sociale medier end kvinder, mens kvinder i højere grad er bekymrede for negative reaktioner og udtrykker manglende viden som en barriere for deltagelse.

INDLEDNING

Sociale medier spiller i dag en central rolle i mange unges møde med politik og samfundsforhold. Platforme som TikTok, Instagram og Facebook fungerer ikke blot som steder for underholdning og kommunikation, men også som arenaer, hvor unge møder og tager del i samfundsdebatten. En undersøgelse fra Dansk Ungdoms Fællesråd viser eksempelvis, at 77 % af de 16-25-årige får viden om politik fra sociale medier, mens den tilsvarende andel blandt voksne over 25 år er 46 %[i].

Sociale medier udgør derfor en central infrastruktur for den offentlige samtale for unge[ii]. Samtidig understreger udviklingen behovet for mere viden om, hvordan danske unge bruger sociale medier til at orientere sig om samfundsforhold og engagere sig i demokratiet.

Bekymringer om den offentlige debats tilstand på sociale medier fylder med rette i den offentlige samtale: Polarisering, hadtale og misinformation rejser bredere spørgsmål om, hvordan sociale medier påvirker borgeres deltagelse i den demokratiske samtale. Et policy brief udført for Digitaliseringsministeriet peger blandt andet på, at respekt, saglighed og lige adgang er nogle af de centrale kendetegn i den gode demokratiske samtale online[iii]. Virkeligheden er dog ofte en anden. En undersøgelse fra 2024 viser fx, at to ud af tre danskere mener, at fjendtligt, hadefuldt og nedværdigende indhold på sociale medier udgør et stort demokratisk problem, mens over halvdelen mener, at sociale medier bidrager til øget politisk splittelse[iv]. En rapport fra Analyse & Tal viser ligeledes, at sproglige angreb i den offentlige debat på Facebook – det vil sige blandt andet krænkende, truende eller stigmatiserende udsagn – avler flere angreb[v]: Når først et kommentarspor indeholder et angreb, stiger sandsynligheden for, at andre brugere bidrager med lignende kommentarer.

Sociale medier leverer altså en infrastruktur, som både giver danske unge muligheden for at deltage og engagere sig i den offentlige samtale, men som også påvirker denne deltagelse. Unges demokratiske deltagelse i den offentlige debat er et normativt mål i sig selv. Borgere bør ikke blot deltage demokratisk, når der er valg, men også engagere sig i den offentlige samtale mellem valg, hvor især de unge kan udfordre eksisterende normer og bidrage med nye perspektiver. Det er derfor vigtigt at undersøge, hvordan de unges deltagelse udspiller sig, hvordan de selv forstår denne deltagelse, og hvad der afholder dem fra at deltage. På den måde kan det resterende samfund – både politikere, sociale medier, undervisningsinstitutioner og de unge selv – gøre sit for at bidrage til en øget deltagelse blandt danske unge.

Formål

Denne rapport undersøger, hvordan unge mellem 16 og 25 år deltager i den demokratiske samtale på sociale medier, samt hvilke barrierer de oplever for at deltage mere aktivt i samfundsdebatten på sociale medier.

Rapporten er opdelt i to dele:

Del 1 – Hvordan deltager unge i den demokratiske samtale på sociale medier?

Del 2 – Hvilke barrierer oplever unge for demokratisk deltagelse på sociale medier?

Begrebsafklaring: Demokratisk deltagelse

I denne rapport analyserer vi unges deltagelse i samtaler og debatter om samfundsmæssige emner såsom køn, politik, klima eller integration på sociale medier.

I spørgeskemaundersøgelsen blev demokratisk deltagelse defineret som aktive bidrag til den offentlige samtale på sociale medier. Respondenterne blev derfor bedt om at angive, hvor ofte de havde deltaget i samtaler eller debatter om samfundsmæssige emner ved eksempelvis at skrive kommentarer, dele opslag eller ved at poste stories eller videoer. Det blev samtidig præciseret, at der ikke var tale om deltagelse, hvis man alene læste med eller likede et opslag.

Interviewene pegede imidlertid på, at de unge selv ofte forstår demokratisk deltagelse bredere end den definition, der blev anvendt i spørgeskemaundersøgelsen. Rapportens analyser bygger derfor både på den snævre definition af demokratisk deltagelse, der anvendes i spørgeskemaundersøgelsen, og den bredere forståelse af demokratisk deltagelse, som de unge selv beskriver i interviewene.

Metode

Undersøgelsen bygger på en kombination af kvantitative og kvalitative metoder. Kombinationen af metoder gør det muligt både at undersøge omfanget af forskellige deltagelsesformer blandt unge og at opnå en dybere forståelse for de overvejelser, der ligger bag deres handlinger.

Den kvantitative del består af en repræsentativ undersøgelse blandt 1035 unge i alderen 16-25 år. Dataindsamlingen blev gennemført af Epinion i samarbejde med Digitalt Ansvar i perioden fra den 28. maj til den 16. juni 2026. Besvarelserne blev indsamlet gennem panelerne Opeepl og Norstat. Der er anvendt X^2-tests til at undersøge samlede forskelle i svarfordelinger mellem grupper. Alle gruppesammenligninger, som nævnes i rapporten, er signifikanstestet med et signifikansniveau på 0,05. Forskelle mellem andele er testet med Bonferroni-korrektion for multiple sammenligninger. Det fremgår af alle figurer med et *, når der er tale om statistisk signifikante forskelle.

I spørgeskemaundersøgelsen havde respondenterne mulighed for at angive andre kønsidentiteter end mand og kvinde. Antallet af respondenter i denne kategori er imidlertid lavt (n = 10), hvilket begrænser mulighederne for pålidelige statistiske analyser. De kønsopdelte analyser og figurer i rapporten fokuserer derfor på mænd og kvinder. Resultater for respondenter med anden kønsidentitet præsenteres deskriptivt i teksten, men indgår ikke i kønsopdelte statistiske sammenligninger.

Den kvalitative del af undersøgelsen består af 24 semistrukturerede individuelle onlineinterviews med unge i alderen 16-25 år. Deltagerne havde en gennemsnitsalder på 21,1 år, og 15 af de 24 deltagende var kvinder. Interviewene blev gennemført i perioden fra den 26. maj til den 26. juni 2026. Materialet blev efterfølgende analyseret ved hjælp af tematisk analyse, hvor tilbagevendende mønstre i de unges oplevelser, handlinger og refleksioner blev identificeret og kodet på tværs af interviewmaterialet. Interviewene anvendes i rapporten til at belyse og nuancere de mønstre, der identificeres i spørgeskemaundersøgelsen. Samtidig bidrager de kvalitative analyser med selvstændige fund og perspektiver, der ikke direkte er indfanget af spørgeskemaundersøgelsen.

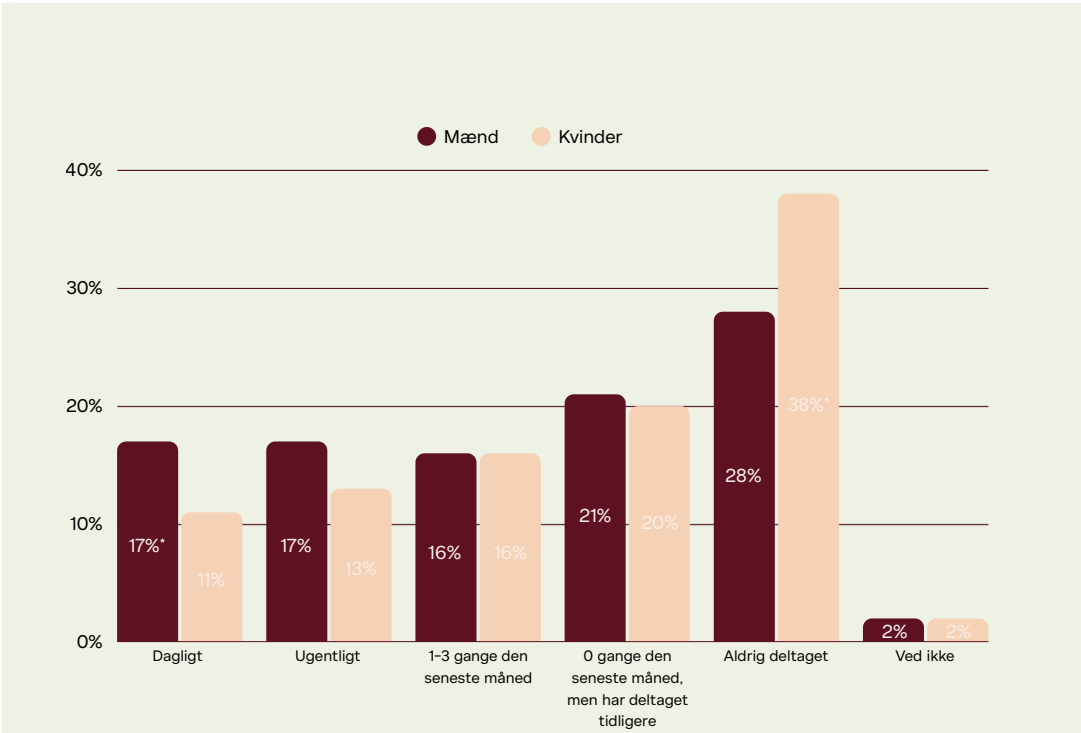
DEL 1. HVORDAN DELTAGER UNGE I DEN DEMOKRATISKE SAMTALE PÅ SOCIALE MEDIER?

Næsten halvdelen (45 %) af de unge mellem 16 og 25 år angiver, at de har deltaget i den demokratiske samtale på sociale medier inden for den seneste måned, og 14% deltager dagligt.

Der ses samtidig forskelle på tværs af køn.

Statistisk signifikant flere mænd (17 %) end kvinder (11 %) angiver at have deltaget dagligt i den offentlige debat, og ligeledes angiver signifikant flere kvinder (38 %) end mænd (28 %), at de aldrig har deltaget. Blandt unge med anden kønsidentitet svarer 42 % (4 ud af 10 respondenter), at de har deltaget 1-3 gange den seneste måned, mens 21 % (2 ud af 10 respondenter) angiver aldrig at have deltaget.

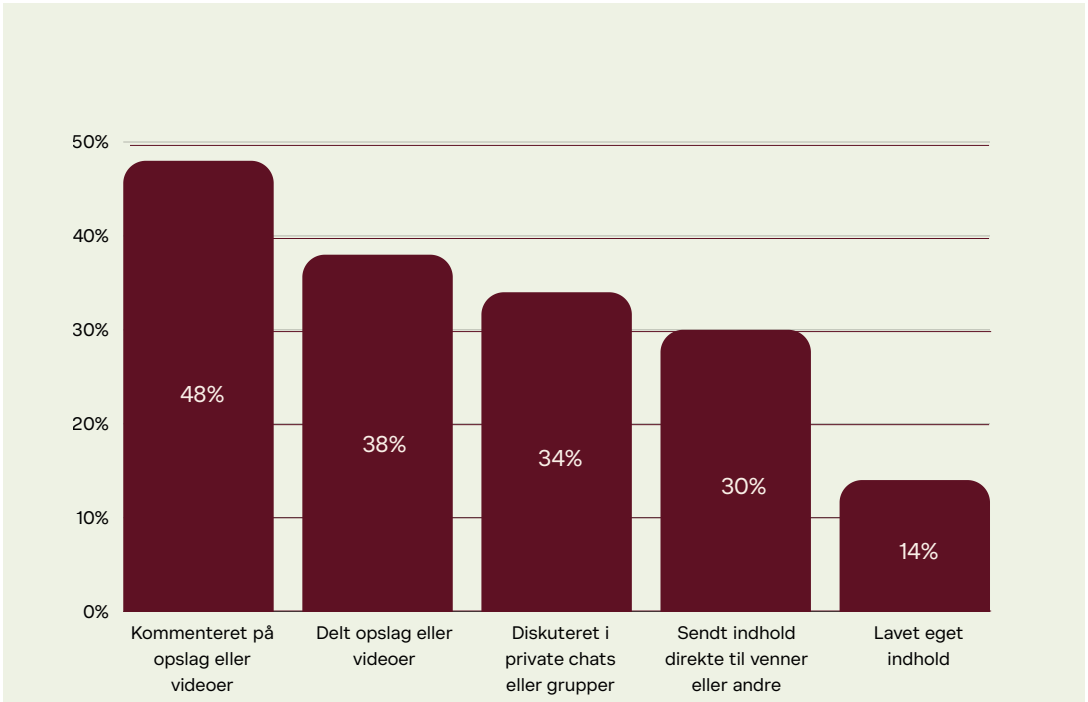
Figur 1. Andel af unge, der deltager i den demokratiske samtale efter køn (%)

Note: Procentandelene er vægtede. Uvægtet n = 1.025. Respondenter med anden kønsidentitet (n = 10) indgår ikke i figuren. Den samlede forskel mellem mænds og kvinders svarfordeling er statistisk signifikant (X^2, $p<0,05$). * angiver signifikante forskelle mellem køn.

Af dem, der angiver at have deltaget i den offentlige samtale, angiver halvdelen (48 %), at de har kommenteret på opslag eller videoer, 38 % har delt opslag eller videoer, 34 % har diskuteret i private grupper eller chats og 30 % har sendt indhold direkte til venner eller andre. Dog angiver blot 14 % på tværs af køn, at de laver deres eget politiske eller samfundsrelevante indhold.

Figur 2. Deltagelsesformer blandt unge, der har deltaget i den demokratiske samtale på sociale medier (%)

Note: Procentandelene er vægtede (uvægtet n = 692).

På tværs af disse deltagelsesformer ses kun mindre forskelle mellem mænd og kvinder, og forskellene er ikke statistisk signifikante. Resultaterne peger dermed på, at blandt de kvinder og mænd, der deltager i samfundsdebatten, er typen af deltagelse ikke signifikant anderledes.
Hvad der forklarer disse forskellige deltagelsesformer, blev analyseret i dybden i de kvalitative interviews. Resultaterne fra interviewene peger på, at de forskellige deltagelsesformer indebærer forskellige grader af synlighed og sociale risici. Nogle deltagelsesformer indebærer, at den unge offentligt knytter sit navn til en holdning, mens andre deltagelsesformer giver mulighed for at vise opbakning til en sag eller en holdning uden samme grad af offentlig eksponering. En mere detaljeret analyse af de forskellige deltagelsesformer – og hvad der forklarer disse – præsenteres i nedenstående afsnit. Først beskrives de mest synlige former for deltagelse (afsnit 1.1), hvorefter fokus rettes mod de mindre synlige former for deltagelse (afsnit 1.2).

1.1 Offentlige deltagelsesformer

Ingen af de kvalitative interviewpersoner fortæller, at de laver eget indhold af samfundsmæssig eller politisk karakter til de sociale medier. Flere beskriver dog at deltage offentligt i den demokratiske samtale enten ved at skrive kommentarer eller dele allerede eksisterende politisk indhold. De to deltagelsesformer uddybes herunder.

1.1.1 Offentlig kommentering er ofte reaktiv

Omtrent halvdelen (48 %) af dem, der deltager, angiver at have kommenteret på opslag eller videoer, og flere 21-25-årige (52 %) end 16-20-årige (43 %) bruger denne deltagelsesform.

De unge, der i de kvalitative interviews fortæller at have kommenteret offentligt, beskriver, hvordan denne form for demokratisk deltagelse anspores af situationer, hvor de virkelig føler et behov for at sige fra; er blevet personligt provokerede eller vrede over indhold, som de føler er misvisende, eller som tegner et forkert billede af virkeligheden; eller når debatter opleves for ensidige eller unuancerede. For eksempel beskriver en mand på 18 år, at han deltager, hvis han oplever at blive forarget over en kommentar på sociale medier:

”Jeg ytrer ikke min holdning så tit, men hvis jeg ser noget på sociale medier, hvor jeg bliver helt forarget, så knytter jeg en lille kommentar til det. Det [opslag han så for et par uger siden] forargede mig så meget, at man kunne få sig selv til at skrive det, hvor jeg så pænt svarer tilbage.”

På samme vis beskriver en kvinde på 20 år, at hun deltager i den demokratiske samtale, når hun oplever, at den bliver for ensidig eller unuanceret, eller hvis nogen udtaler sig om emner, som hun mener, at de ikke har forudsætningerne for at udtale sig om. Hun siger:

”Jeg synes tit eller nogle gange, at der er nogle mennesker derude, der har en ekstremt firkantet og måske en lille smule ensidig tankegang omkring mange ting. Jeg synes jo, det er megaaktuelt at diskutere kriser og så videre. Men jeg synes nogle gange, at det kan blive meget ekstremt. Jeg kan godt lide at kommentere og sige sådan ”nå, men er der egentligt en grundlæggende forståelse for, hvad det egentlig er, vi sidder og diskuterer?”

Hun fortæller om en situation, hvor hun så et kommentarspor, som hun oplevede, var unuanceret og over grænsen, og hvordan hun følte et behov for at reagere:

”Der synes jeg simpelthen. Der kunne jeg mærke. Der havde jeg lige behov for at sige, at det synes jeg er noget fis, at man har behov for at kommentere. Så kommenterer jeg tilbage til den person, der kommenterer: ’hvorfor har du behov for at dele den holdning herinde?’-agtigt. Det synes jeg kan være spændende eller at stille spørgsmål til ’hvorfor er det sådan et stort problem’?”

1.1.2 Offentlige delinger foretages med omtanke

I spørgeskemaundersøgelsen angiver 38 % af de unge, der angiver at have deltaget, at de har delt opslag offentligt. Nogle beskriver, hvordan de jævnligt deler indhold, mens andre beskriver, at de delte indhold engang, men ikke længere, eller at de meget sjældent har gjort det.

En mand på 19 år beskriver, hvordan han deler opslag af en lokalpolitiker, hvis sag han støtter. Han beskriver, at han er ligeglad med, hvordan andre reagerer. Han siger:

”Jeg har det med at dele opslag omkring [emne] på TikTok og Instagram. Der er en politiker, der går meget op i det og selv deler meget. Jeg har delt det meget og genopslået det.”

Andre unge fortæller, hvordan de har en mere risikobevidst tilgang til offentlige delinger, fordi offentlige delinger kommer med en synlighed, som de ikke nødvendigvis bryder sig om. En ung mand på 16 år fortæller, hvordan han er tilbageholden med at dele og kommentere offentligt, fordi han ikke ved, hvem der kommer til at se det:

”Det der med at dele og kommentere, det er ikke noget, jeg gør. Man skal passe på med at dele sin mening, fordi man kan ikke vide, hvilke folk der kan blive sure over noget, man siger.”

Andre unge beskriver ligeledes en risikobevidst tilgang til offentlige delinger af politisk indhold. En ung mand fortæller eksempelvis, at valget af platform afhænger af de reaktioner, han forventer at møde. Han foretrækker at dele politisk indhold på Instagram frem for Facebook, fordi han oplever, at opslag af politisk karakter modtages bedre af yngre generationer på Instagram end blandt ældre generationer på Facebook:

”På Instagram kan jeg godt finde på at dele politiske opslag på min story. Jeg deler kun på Instagram, og det er nok fordi, jeg tror, at jeg clasher lidt med den lidt ældre generation på Facebook. Jeg ville absolut ikke sidde og debattere eller dele på Facebook. Det føles lidt for voldsomt.”

En kvinde på 25 år beskriver en anden strategi til offentlige delinger. Hun beskriver, hvordan hun anvender anonyme profiler til at dele politisk indhold. På den måde kan hun dele politiske opslag på sociale medier samtidig med, at hun oplever en form for beskyttelse ved ikke at dele noget i eget navn:

”Jeg er ikke sådan en, der deler særlig meget, og hvis jeg gør, er det fra brugere, hvor man ikke kan se, det er mig. Der deler jeg fra platforme, hvor man kan have en eller anden form for anonymitet. Det er der, hvor man kan hedde et eller andet totalt random, så ingen ved det. Selvfølgelig har jeg nogle venner og følgere, der ved, det er mig.”

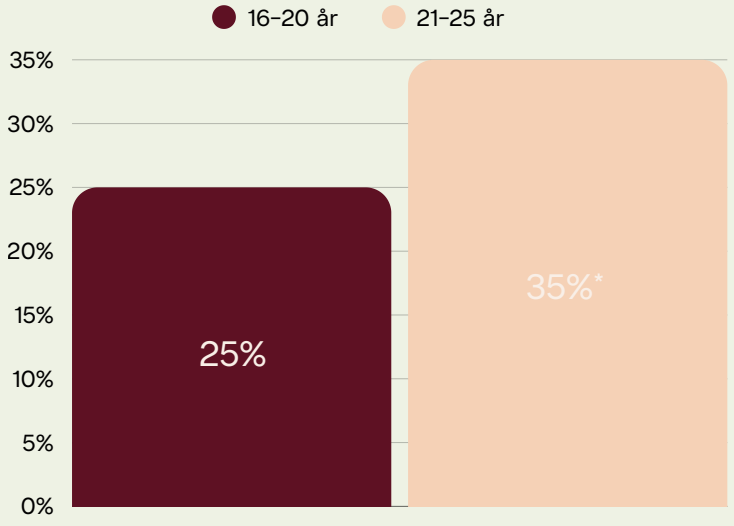
1.2 Mindre synlige former for deltagelse

Hvor de to ovenstående afsnit beskriver deltagelsesformer med stor offentlig synlighed, har andre deltagelsesformer en umiddelbart mindre synlighed. Udover private delinger med venner og familie, som indgik som en svarmulighed i spørgeskemaundersøgelsen, peger de unge også på yderligere former for demokratisk deltagelse. De unge nævner, at de følger med i den demokratiske samtale som tilskuere, samt at de viser politisk engagement eller opbakning gennem likes. De tre mindre synlige deltagelsesformer udfoldes i de følgende afsnit.

1.2.1 Demokratisk deltagelse i private gruppechats

En tendens i det kvalitative materiale er, at unge flytter samfundsrelevante diskussioner væk fra offentligheden og ind i private beskeder og gruppechats med venner og familie. Når de unge møder et politisk eller samfundsrelevant opslag, vælger flere at dele det direkte med venner eller familie frem for at kommentere eller dele det offentligt. I spørgeskemaundersøgelsen angiver 30 % af de unge, der angiver at deltage, at de deltager på denne måde. Flere 21-25-årige (35 %) end 16-20-årige (25 %) deltager sådan.

Figur 3. Andel af unge, der har sendt indhold direkte til venner eller andre, fordelt på alder (%)

Note: Procentandelene er vægtede (uvægtet n = 692). Figuren viser andelen af unge, der har angivet at have deltaget i samfundsdebatten ved at sende indhold direkte til venner eller andre. * angiver signifikant aldersforskel.

En kvinde på 19 år siger:

”Jeg kan godt finde på at dele [det politiske opslag] med mine venner. Det gør vi ret tit.”

En anden kvinde på 19 år fortæller, hvordan hun deler opslag af politisk karakter med sine veninder, både når de støtter budskabet, og når de er uenige i det. Hun siger:

”Jeg kan godt finde på at dele, fx hvis man ser nogle gode nyheder, eller hvis jeg ser nogen, som mig og mine veninder ikke er enige i for at få et bredere syn på politik. Så kan jeg godt finde på at dele det med mine venner.”

Motivationen for denne type deltagelse er for nogle, at de ved, hvordan personen i den anden ende vil reagere i modsætning til i offentlige kommentarspor på sociale medier. En kvinde på 23 år beskriver, at i modsætning til at dele holdninger med ”vilkårlige personer” i et offentligt opslag, så ved hun privat, hvordan den anden vil modtage det.

”Den person, jeg sender det til, kender jeg også personligt. Jeg ved, hvordan personen er, og hvordan personen vil reagere på det, jeg sender. Det ved jeg ikke helt, hvis jeg bare kommenterer på et opslag fra en vilkårlig person.”

En mand på 19 år genkender dette ræsonnement, når han forholder sig til, hvordan han diskuterer politiske emner:

”Nej, ikke til andre end mine kammerater eller min kæreste. Så sender jeg det til dem, og så snakker vi om det. De fleste af mine

kammerater har samme holdning som mig, og så er det bedre at holde det privat end at lade andre vide, hvad jeg tænker."

En kvinde på 20 år reflekterer over, at denne deltagelsesform eller strategi kan være særligt udpræget blandt de 16-25-årige i modsætning til, hvad hun omtaler som "Facebookgenerationen":

"Min generation sender jo ting privat til hinanden, fordi vi ved, at det simpelthen er dumt at gå ud og gøre det i det offentlige rum. Jeg føler, at den ældre generation eller Facebookgenerationen er mere åbne omkring at 'hvis jeg synes det her, så skal jeg sgu også sige det højt'-agtigt."

1.2.2 Likes som lavrisiko-deltagelse

For mange unge i interviewmaterialet fungerer likes som en deltagelsesform, der gør det muligt at deltage i den demokratiske samtale uden den synlighed, der følger med offentlige kommentarer og delinger. Flere unge beskriver, at et like fungerer som et symbol på opbakning til eller enighed med afsenderen eller budskabet.

En mand på 18 år forklarer, at likes for ham er en deltagelsesform, der gør det muligt at deltage i den demokratiske samtale uden at skulle deltage aktivt i kommentarsporet. Han siger:

"At kommentere. Det gør jeg aldrig. Jeg kan egentligt bedst lide at se alt det, andre har kommenteret. Hvis der er en, der har kommenteret det samme, som jeg ville sige, eller det samme som min mening, så kan jeg godt finde på at like kommentaren."

Samtidig er der blandt mange unge en bevidsthed om, at offentlig deltagelse i den demokratiske samtale kommer med en synlighed, som de fleste ikke er interesserede i. Det at like er derfor en deltagelsesform, der er mindre synlig, men hvor du samtidig kan give anerkendelse eller vise opbakning til en kommentar, en person eller en holdning. En kvinde på 25 år forklarer:

"Det at like er at give noget anerkendelse eller vise enighed, og det er sådan, jeg bruger det."

To andre kvinder på 20 år giver udtryk for det samme, at likes er en måde at give anerkendelse til ophavspersonen og støtte et synspunkt, man er enig i – igen, uden selv at blive centrum for debatten. Likes virker til at være en lavrisiko-deltagelsesform. En af kvinderne fortæller:

"Jeg liker tit kommentarerne. Hvis det er noget, jeg er virkelig enig i, så liker jeg det, og så tænker jeg, at så kan man se, at der er nogen, der er enig."

På samme måde siger den anden kvinde på 20 år:

"Med et like kan man alligevel have en stemme, men uden at nogen ved, at det er mig."

1.2.3 At være tilskuer forstås som en form for deltagelse

Stort set alle de unge i de kvalitative interviews fortæller, at de følger med i kommentarspor om politik og samfundsforhold. Selvom de ikke selv bidrager aktivt med kommentarer, opfatter flere det at læse med som en måde at deltage i den demokratiske samtale på. Kommentarsporene bruges blandt andet til at holde sig orienteret om aktuelle samfundsdebatter for eksempel op til valg. Nogle beskriver samtidig kommentarsporene som interessante eller ligefrem underholdende i sig selv, fordi "folk er primitive og kommer med banale kortslutninger" (kvinde, 22 år). Enkelte omtaler sig selv som "en flue på væggen" (kvinde, 22 år) eller en "tilskuer" (kvinde, 20 år), der følger med i debatten uden selv at bidrage aktivt. Som en ung mand på 16 år siger:

"Jeg synes faktisk, det er ret spændende at læse kommentarer og folks holdninger generelt, men det er ikke noget, jeg selv begår mig i at skrive."

En kvinde på 20 år med anden etnisk baggrund end dansk fortæller, at hun læser med i kommentarspor om udlændingepolitik. Hun beskriver, hvordan det giver hende indsigt i de holdninger, som hun opfatter som racistiske, fordi det hjælper hende med at forstå, hvordan andre mennesker tænker:

"Folk findes derude uanset hvad. Så synes jeg, det er mere interessant at få et indblik i, hvad de tænker. Hvad er det helt præcist, der gør, at de tænker et eller andet om det her?"

Den samme holdning beskrives ligeledes af en anden kvinde på 20 år med anden etnisk baggrund end dansk, der beskriver, hvordan hun ser på racistisk indhold i kommentarsporet:

"Jeg nægter ligesom at kigge væk fra det. Det er vigtigt at være opmærksom på, hvad der foregår. Jeg kan ikke tillade mig selv at leve i en skjult, beskyttet boble og lade, som om det ikke eksisterer, når det netop også påvirker en som mig. Jeg læser gerne de kommentarer. Det er en del af debatten."

Delkonklusion:
Hvordan deltager danske unge og hvorfor?

Resultaterne af de kvalitative interviews, der analyserer begrundelserne for de forskellige former for demokratisk deltagelse blandt danske unge, peger overordnet på, at unges engagement i den offentlige samtale ikke altid er observerbart.

Hvis demokratisk deltagelse alene forstås som offentlige kommentarer eller egne opslag på sociale medier, kan unge fremstå passive og ikke-deltagende. Resultaterne viser imidlertid, at mange unge selv oplever, at de deltager ved fx at følge med i samfundsdebatten, hvor de opsøger emner, de er både enige og uenige i, ligesom de debatterer og deler samfundsrelevant indhold i private grupper. De unges demokratiske deltagelse på sociale medier fremstår dermed mere mangfoldig og nuanceret, end hvad der umiddelbart kan observeres i offentlige kommentarspor alene og gennem unges egne politiske opslag.

Samlet set går et mønster igen, hvor mange unge vælger at engagere sig på måder, der begrænser deres synlighed i den demokratiske samtale. Herfra bliver det centralt at undersøge, hvorfor mange unge vælger mindre synlige former for deltagelse frem for offentlige kommentarer eller delinger og egne opslag.

DEL 2. HVILKE BARRIERER MØDER UNGE FOR DEMOKRATISK DELTAGELSE?

På tværs af spørgeskemaundersøgelsen og interviewene træder to overordnede barrierer for demokratisk deltagelse frem.

For det første oplever unge, at synlighed har en social pris. Offentlig deltagelse kan medføre negative reaktioner fra andre brugere her og nu, men også efterlade et digitalt fodaftryk, som nogle unge oplever kan få konsekvenser på længere sigt.

For det andet oplever flere unge, at demokratisk deltagelse ikke nytter. Mange unge tvivler på, at deres deltagelse i den demokratiske samtale på sociale medier gør en reel forskel, hvilket reducerer motivationen for at bidrage. Samtidig oplever nogle unge ikke sig selv som naturlige deltagere i den offentlige debat på sociale medier. Det kommer til udtryk gennem manglende interesse, en oplevelse af ikke at være tilstrækkeligt kvalificeret til at deltage, men også en oplevelse af, at det er pinligt at deltage.

Samlet peger resultaterne på, at unges demokratiske deltagelse formes af en løbende afvejning mellem de sociale omkostninger ved at deltage og den værdi, de forventer at få ud af deltagelsen. Figur 4 illustrerer de barrierer, som de unge oplever.

Figur 4. Unges oplevede barrierer for demokratisk deltagelse på sociale medier

Unges oplevede barrierer	Hvad handler barriereren om?
Synlighed har en social pris	
Offentlig deltagelse indebærer en risiko for negative kommentarer	Risiko for kritik, konflikt og sociale konsekvenser her og nu
Det digitale fodaftryk gør risikoen langsigtet	Frygt for langsigtige sociale konseksevenser
Deltagelse opleves ikke som meningsfuldt	
En oplevelse af, at det ikke nytter noget	Debatten er ukonstruktiv og de tvivler på hvorvidt ens deltagelse gør en forskel
Ikke alle oplever sig selv som naturlige deltagere i debatten	Manglende interesse og viden samt oplevet pinlighed

2.1 Synlighed har en social pris

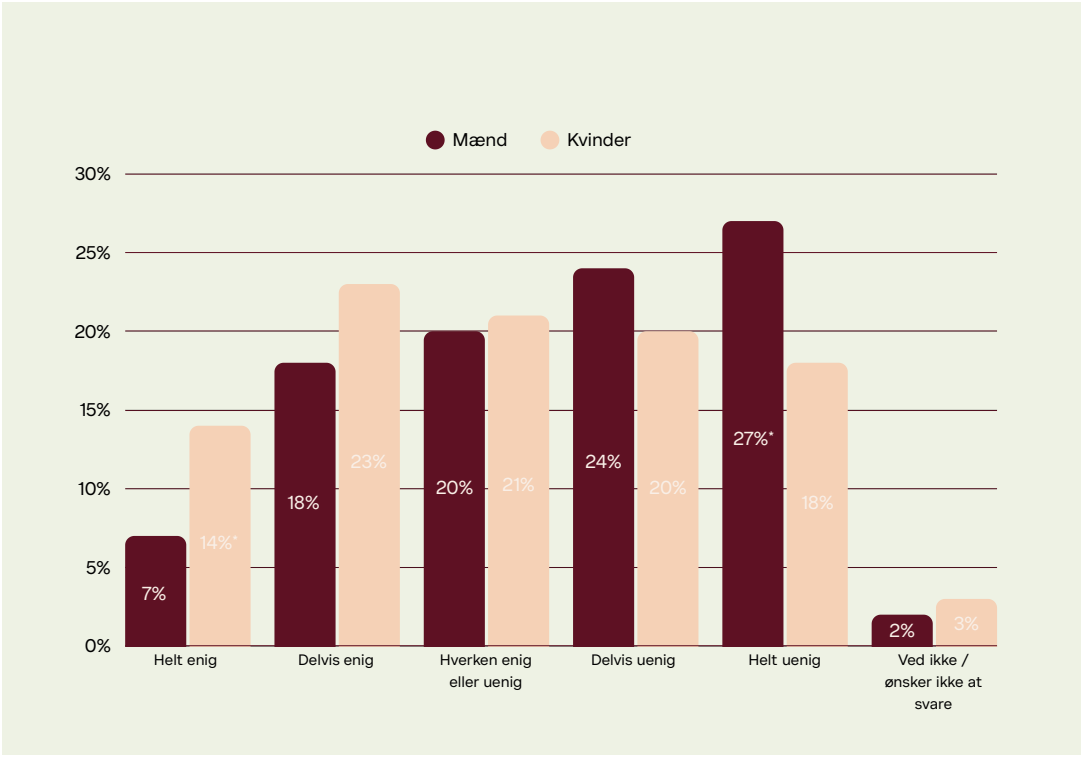
De unges deltagelse formes i høj grad af overvejelser omkring sociale omkostninger ved deltagelse. Det er både på kort sigt i form af negative kommentarer og på længere sigt bekymringer for, om deres demokratiske deltagelse på sociale medier kan få negative konsekvenser for dem på længere sigt.

2.1.1 Offentlig deltagelse indebærer en risiko for negative kommentarer

Blandt de unge, der har deltaget i samfundsdebatten på sociale medier, angiver 52 %, at de har oplevet negative reaktioner som følge af deres deltagelse. Det kan eksempelvis være ubehagelige kommentarer og private beskeder samt konflikter. Disse resultater peger derfor overordnet på, at offentlig deltagelse i den demokratiske samtale på sociale medier for mange unge medfører en oplevelse af negative sociale konsekvenser.

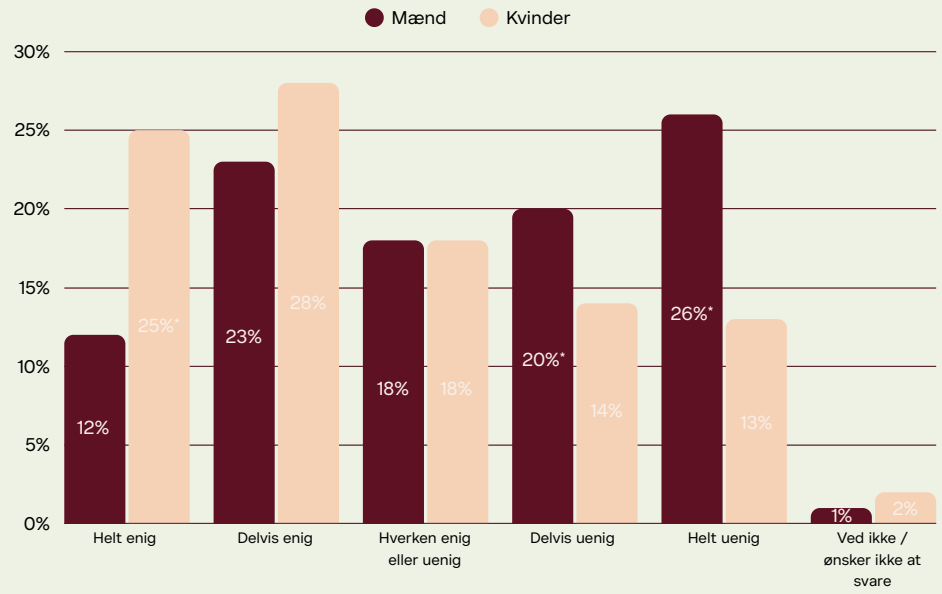
Spørgeskemaundersøgelsen viser samtidig, at både køns- og aldersforskelle spiller en rolle ift. bekymringen for negative sociale reaktioner fra andre. Kvinder er mere bekymrede for negative reaktioner fra både personer, de kender (14 % helt enige mod 7 % af mændene), og personer, de ikke kender (25 % helt enige mod 12 % af mændene). Blandt unge med anden kønsidentitet er 18 % (2 ud af 10 respondenter) helt enige i, at de er bekymrede for ubehagelige kommentarer fra personer, de ikke kender, mens 10 % (1 ud af 10 respondenter) er helt enige, når det gælder personer, de kender. Resultaterne peger dermed på, at køn spiller en rolle, når de unge vurderer de sociale risici ved demokratisk deltagelse.

Figur 5. Andel af unge, der er bekymrede for ubehagelige kommentarer fra personer, de kender, fordelt på køn (%).

Note: Procentandelene er vægtede (uvægtet n = 1.025). Respondenter med anden kønsidentitet (n = 10) indgår ikke i figuren. Den samlede forskel mellem mænds og kvinders svarfordeling er statistisk signifikant (X^2, $p < 0,05$). * angiver signifikante kønsforskelle i de enkelte svarkategorier.

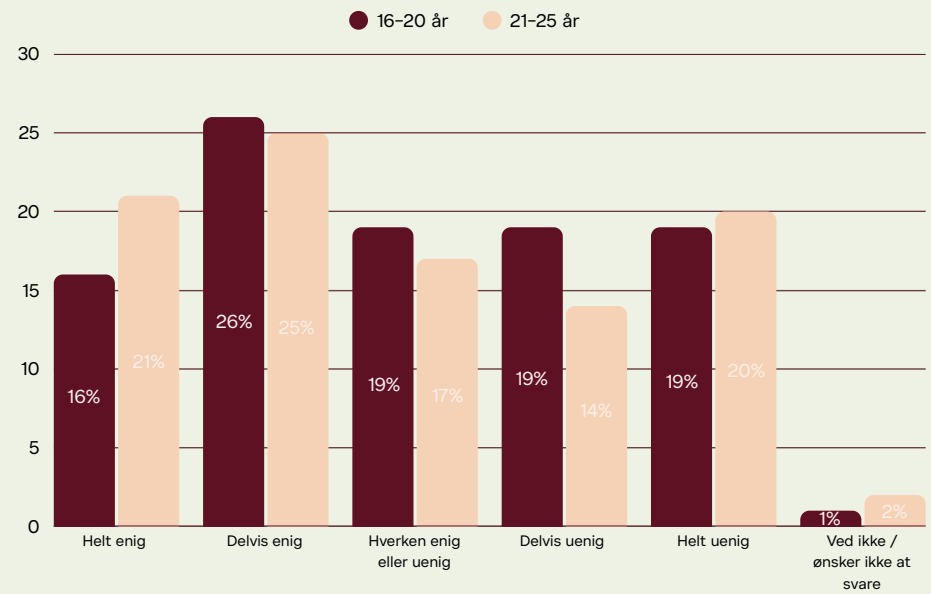
Figur 6. Andel af unge, der er bekymrede for ubehagelige kommentarer fra personer, de ikke kender, fordelt på køn (%)

Note: Procentandelene er vægtede (uvægtet n = 1.025). Respondenter med anden kønsidentitet (n = 10) indgår ikke i figuren. Den samlede forskel mellem mænds og kvinders svarfordeling er statistisk signifikant (X^2, $p < 0,05$). * angiver signifikante kønsforskelle i de enkelte svarkategorier.

Der ses også en tendens til, at en større andel af de 21–25-årige er bekymrede for ubehagelige kommentarer fra fremmede sammenlignet med de 16–20-årige. Den samlede forskel mellem aldersgruppernes svarfordeling er dog ikke statistisk signifikant.

Figur 7. Andel af unge, der er bekymrede for ubehagelige kommentarer fra personer, de ikke kender, fordelt på alder (%)

Note: Procentandelene er vægtede (uvægtet n = 1.035). Den samlede forskel mellem aldersgruppernes svarfordeling er ikke statistisk signifikant (X^2, $p = 0,17$). * angiver signifikante aldersforskelle i de enkelte svarkategorier.

Oplevelsen af en hård debatkultur fylder også markant i interviewmaterialet. På tværs af interviewene beskrives det offentlige kommentarspor som præget af en aggressiv og hadefuld tone, og det beskrives, hvordan den demokratiske samtale ofte hurtigt bliver voldsom og polariseret. Debatten karakteriseres af de unge blandt andet som "toxic" (mand, 16 år), præget af "tastaturkrigere" (kvinde, 18 år) og mennesker "der bare gerne vil være på tværs" (kvinde, 20 år).

Flere beskriver, at det, at dialogen foregår bag en skærm og ikke i den fysiske virkelighed, gør, at tonen bliver hård. En mand på 18 år beskriver, at han ikke selv er bekymret for negative reaktioner fra andre, men at han samtidig oplever, at folk er dårligt opdraget og ikke ved, hvordan de skal opføre sig på sociale medier:

"Jeg er rimelig bevidst omkring, at folk ikke har styr på, hvordan man skal opføre sig på sociale medier, fordi folk kan sidde og være anonyme og gemme sig bag en skærm."

Mange af de unge i interviewene beskriver, at den hårde tone og frygten for negative reaktioner er en af årsagerne til, at de ikke deltager offentligt i den demokratiske samtale. En kvinde på 25 år forklarer, hvorfor hun ikke ønsker sit navn sat i forbindelse med den demokratiske samtale på sociale medier:

"Det har rigtig meget at gøre med, hvordan folk snakker til hinanden på nettet. På Facebook for eksempel er kommentarerne altid så grove. Det er aldrig rigtig en debat.

Mange af dem, der er grove på nettet, de er sådan set ikke bange for, at folk kan se, hvem de er. Når jeg ser opslag på Facebook og Instagram, så bliver det rigtig groft rigtig hurtigt. Det er en form for beskyttelse ikke at dele noget ved navn."

En del af de unges bekymring går på risikoen for selv at blive gjort til genstand for debat, hvis man ytrer sig i kommentarsporene. En anden kvinde på 25 år forklarer, at hun oplever, at debatten er meget negativ, og at man kan risikere selv at blive et offer for negative reaktioner, hvis man deltager:

"Man bliver meget synlig og bliver genstand for debat for andre [hvis man kommenterer]. Jeg synes næsten altid, det er negativt det, der foregår i kommentarsporet. Det er stort set ligegyldigt, hvilket medie det er. Det er ikke noget, jeg gider overhovedet. Jeg har bare ikke lyst til at sætte mig derud, hvor jeg kan blive et offer for det."

På samme måde beskriver en kvinde på 20 år, hvordan hun tidligere har oplevet, at stemningen i kommentarsporet bliver ophedet og polariseret. Hun oplever, at kommentarsporet kan ende i en "gruppemobningssituation" mod den, der har kommenteret. Det gør, at hun undlader at kommentere yderligere:

"Nogle gange [i et kommentarspor] er der flere, der samler sig på en side. Jeg prøver ikke at gå til angreb, fordi jeg føler de gange, hvor jeg har kommenteret tilbage, så sidder der lige pludselig fem mennesker og taler dårligt om den, der har valgt at kommentere. Det bliver sådan en gruppemobningssituation, som jeg prøver at undgå."

2.1.2 Det digitale fodaftryk gør risikoen langsigtet

Hvor barrieren, der er beskrevet hidtil, handler om risikoen for negative reaktioner her og nu, peger interviewene også på en anden type af bekymring: de langsigtede konsekvenser af offentlig demokratisk deltagelse.

På tværs af interviews beskriver flere unge en bevidsthed om deres digitale omdømme og de digitale fodaftryk, som offentlige kommentarer og opslag efterlader. Den demokratiske deltagelse opleves ikke nødvendigvis som en isoleret handling i øjeblikket, men som noget, der potentielt kan følge dem i mange år frem. Det at "have sit navn derude" (mand, 17 år) forbindes med en risiko for at miste kontrollen over, hvordan ens ytringer senere kan blive fortolket og anvendt. Flere unge beskriver offentlige ytringer som permanente spor, "der bliver ved med at ligge der for altid" (kvinde, 20 år), og som senere kan findes af potentielle arbejdsgivere, nye studiekammerater eller kommende dates eller kærester. En kvinde på 20 år forklarer, hvad hun oplever som et digitalt omdømme, og hvordan yngre generationer har en dybere forståelse af, hvilke konsekvenser det kan have at dele noget offentligt:

"Vi [unge] går op i det omdømme, man har på sociale medier. Jeg tror, vi er mere påpasselige i form af, at der er mange af os, der ikke kommenterer offentligt, fordi vi ved, at når man så går ind på vores profil, så vil den kommentar kunne komme frem. Vi ved, hvordan arbejdsprocesserne fungerer i form af, at de [potentielle arbejdsgivere] tjekker sociale medier og kigger på, hvordan du opfører dig." (kvinde, 20 år)

Der er også en bekymring for, at man kan blive holdt ansvarlig for gamle opslag og kommentarer. En kvinde på 25 år fortæller om sin bekymring for, at hendes demokratiske deltagelse kan forfølge hende, og at det på et senere tidspunkt kan få negative sociale konsekvenser. For hende bliver tilbageholdenhed en måde at beskytte fremtidige muligheder på.

"Vi kan jo allesammen tage fejl, og vi kan allesammen ændre holdning på et tidspunkt. Når man sætter sit navn på noget, så er der en cancel culture, hvor folk går 10 år tilbage [og tjekker, hvad man har lagt op]. Det er også noget, jeg snakker rigtig meget med mine venner om, at man er sådan 'fuck, hvad nu hvis jeg har postet et eller andet, og så jeg et år senere finder ud af, at jeg tog fejl'. Så kan man ikke tage afstand fra det på samme måde."

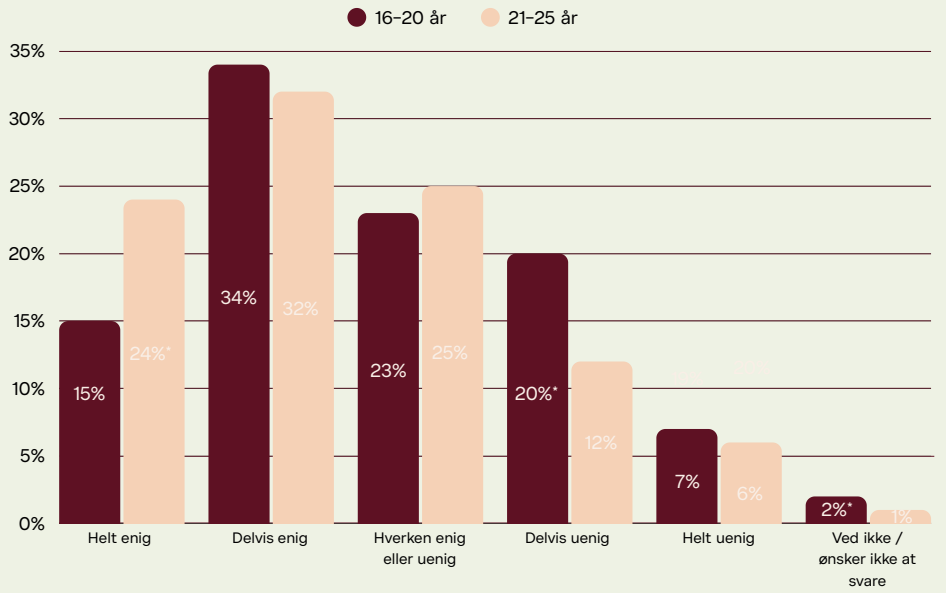
2.2 Deltagelse opleves ikke som meningsfuldt

Selvom sociale risici ved demokratisk deltagelse fylder meget i de unges fortællinger, peger spørgeskemaundersøgelsen på en række andre barrierer for deltagelse. Nogle unge oplever, at samfundsdebatten på sociale medier ikke nytter eller gør nogen reel forskel, mens andre ikke oplever sig selv som naturlige deltagere i debatten.

2.2.1 Mange tvivler på, at deltagelse gør en forskel

Den mest udbredte barriere for demokratisk deltagelse i spørgeskemaundersøgelsen er oplevelsen af, at deltagelse i den demokratiske samtale på sociale medier ikke nytter noget. Mere end halvdelen af de unge (53 %) er helt eller delvist enige i denne oplevelse. Samtidig ses der tydelige aldersforskelle. Over halvdelen (57 %) af de 21-25-årige angiver at være enige i, at det ikke nytter noget at deltage, hvorimod dette tal er 49 % blandt de 16-20-årige. Omvendt angiver 27 % af de 16-20-årige at være helt eller delvist uenige i dette i modsætning til 18 % af de 21-25-årige. Resultaterne indikerer dermed, at troen på værdien af offentlig deltagelse ser ud til at falde med alderen.

Figur 8. Andel af unge, der oplever, at det ikke nytter noget at deltage, fordelt på alder (%)

Note: Procentandelene er vægtede (uvægtet n = 1.035). Den samlede forskel mellem aldersgruppernes svarfordeling er statistisk signifikant (X^2, $p < 0,05$). * angiver signifikante aldersforskelle i de enkelte svarkategorier.

Denne oplevelse genfindes også i interviewene, hvor nytteværdien af den demokratiske deltagelse på sociale medier tydeligvis vejes op imod omkostningerne. Flere unge beskriver, at samfundsdebatten på sociale medier er ukonstruktiv, uden "plads til at debattere ordentligt" (kvinde, 23 år) og præget af mennesker, der "går benhårdt til, hvad de mener" (kvinde, 18 år), så debatten kan komme til at mangle nuancer. En ung mand på 16 år beskriver, hvordan folk i kommentarsporet går mere op i at kommentere på stavefejl end at have en saglig diskussion om det aktuelle emne:

"Hvis man skriver et eller andet, og du kommer til at lave en stavefejl, så er det det, de kommenterer på, i stedet for at se det faktiske indhold."

Flere unge beskriver desuden, at den demokratiske samtale på sociale medier er præget af stærke holdninger, men med begrænset reel meningsudveksling. En kvinde på 25 år beskriver, at hun ikke længere deltager i debatten, fordi hun oplever, at debatten hverken er saglig eller konstruktiv:

"I dag er jeg faktisk ikke så aktiv i den offentlige debat, fordi jeg synes ikke, den er konstruktiv. Jeg synes ikke, der er plads til at sige sin holdning. Det kan hurtigt blive groft med personangreb. Det konstruktive svar, man giver, bliver mødt med 'du skal bare holde din kæft' og alt muligt."

En mand på 18 år fortæller, hvordan han nogle gange ender ud i længere diskussioner i kommentarsporet på sociale medier. Han deltager gerne i den demokratiske samtale

på sociale medier, hvis den er saglig og konstruktiv:

”Nogle gange ender jeg ud i en længere diskussion, og der plejer jeg at stoppe der, og så vælger jeg bare ikke at skrive mere, fordi det er sgu ikke rigtig min tid værd at sidde og hidse mig op på Instagram og TikTok. Det gider jeg ikke. Hvis personen svarer tilbage og skriver et eller andet håbløst og ikke rigtig deltager i debatten, så svarer jeg ikke tilbage. Det gider jeg ikke bruge min tid på. Men hvis personen debatterer på en ordentlig måde, så deltager jeg gerne.”

Fælles for mange af de unge er en oplevelse af, at demokratisk deltagelse på sociale medier sjældent fører til en konstruktiv dialog. De unge, der beskriver at deltage i den demokratiske samtale gennem offentlige kommentarer, beskriver, at de er opmærksomme på at skrive sobert og konstruktivt, men de oplever, at indsatsen ikke står mål med udbyttet. I den forstand handler oplevelsen af, at ”det ikke nytter noget” om, at den debat, man mødes af, ikke opleves som værd at bruge tid og energi på. Samtidig peger resultaterne også på en tvivl om værdien af den demokratiske deltagelse på sociale medier som sådan. Nogle unge beskriver en oplevelse af, at kommentarer sjældent fører til reel forandring eller indflydelse på de samfundsmæssige spørgsmål, der diskuteres. For eksempel siger en kvinde på 25 år direkte: ”Hvad får jeg ud af det?”, og ligeledes beskriver en kvinde på 22 år, at diskussionen på sociale medier er uden reel betydning:

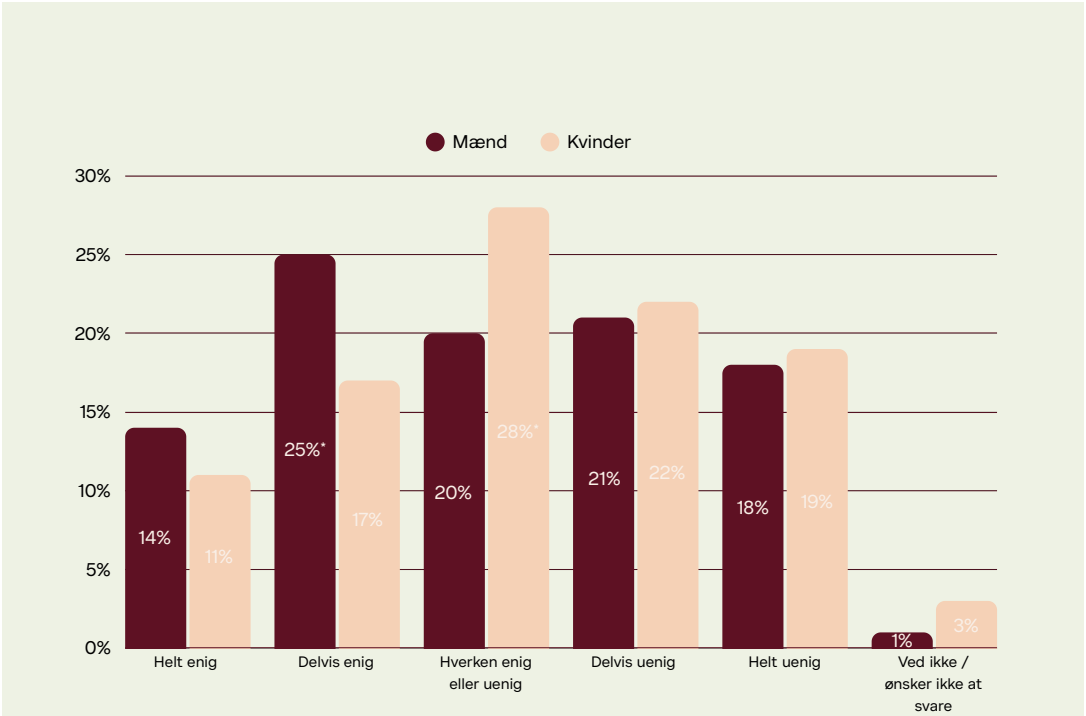
”Selvfølgelig er det en måde at have en demokratisk samtale på, men jeg ser det ikke som et betydningsfuldt nok sted at gøre det. I mit hoved tænker jeg: ’Du har skrevet en kommentar på Facebook, men har det reelt nogen indflydelse?’ Jeg ser det som tom luft. Folk har selvfølgelig lov til at ytre deres mening, men hvor stor en forskel gør det faktisk, når det bare er på Facebook eller Instagram?”

2.2.2 Ikke alle oplever sig selv som naturlige deltagere i debatten

For nogle unge handler manglende deltagelse også om manglende interesse, manglende viden eller en oplevet pinlighed ved at deltage. I spørgeskemaundersøgelsen angiver 34 % at være helt eller delvist enige i, at de ikke er interesserede nok i samfundsmæssige emner til at deltage. Der ses samtidig en sammenhæng mellem interesse og deltagelse. Blandt unge, der aldrig har deltaget i samfundsdebatten på sociale medier, er 41 % helt eller delvist enige i, at de ikke interesserer sig nok for samfundsdebatten til at deltage. Til sammenligning gælder det 30 % af de unge, der har deltaget inden for den seneste måned.

På spørgsmålet om interesse er der også kønsmæssige forskelle. En større andel af mænd (40 %) angiver, at de er enige eller delvist enige i ikke at interessere sig nok sammenlignet med kvinder (28 %). Blandt unge med anden kønsidentitet angiver 8 % (1 ud af 10 respondenter), at de er helt eller delvist enige i, at de ikke interesserer sig nok for samfundsmæssige emner til at deltage.

Figur 9. Andelen af unge, der ikke er interesserede nok til at deltage i den demokratiske samtale på sociale medier, fordelt på køn (%)

Note: Procentandelene er vægtede (uvægtet n = 1.025). Respondenter med anden kønsidentitet (n = 10) indgår ikke i figuren. Den samlede forskel mellem mænds og kvinders svarfordeling er statistisk signifikant (X^2, $p < 0,05$). * angiver signifikante kønsforskelle i de enkelte svarkategorier.

I det kvalitative materiale er manglende interesse ikke fremtrædende, men et par respondenter beskriver en fornemmelse af ikke at have en ”hjertesag” (kvinde, 22 år). Det handler for dem dog ikke om manglende interesse som sådan, men om en følelse af ikke at være passioneret nok omkring samfundsmæssige emner til at ville engagere sig i den offentlige debat. En kvinde på 18 år forklarer:

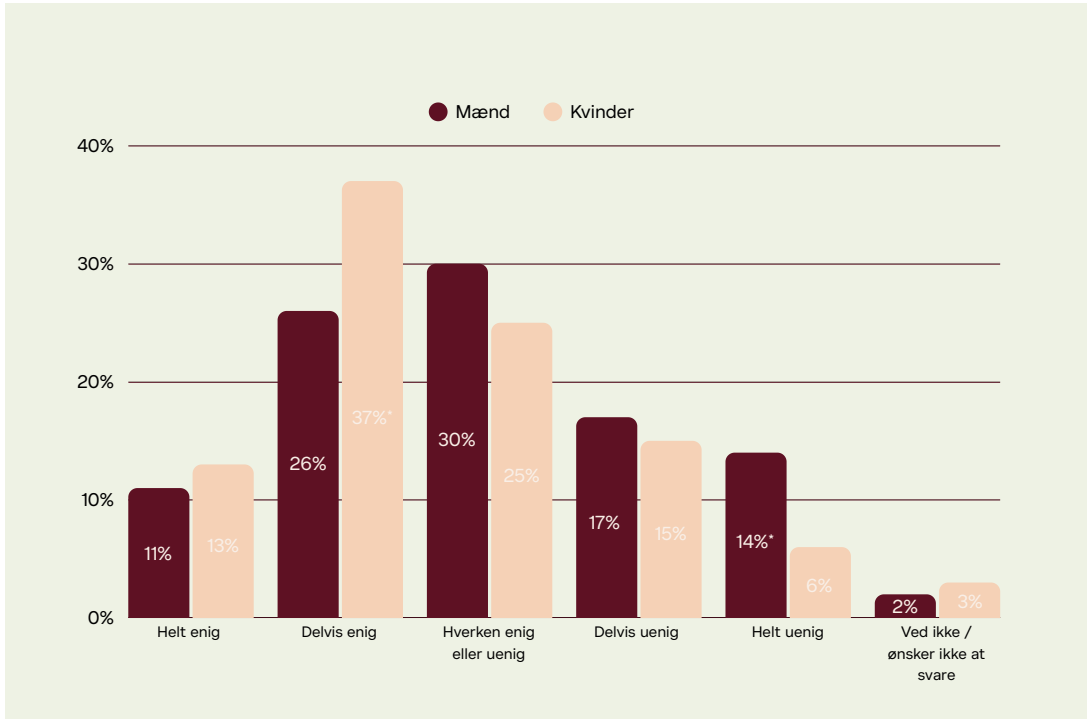
”Jeg har ikke en passion for at hade et eller andet bestemt, så der er ikke nogen, jeg kan være enig med i at hade en eller anden minoritet eller gruppe.”

En anden barriere handler om oplevelsen af ikke at have tilstrækkelig viden til at deltage i den offentlige debat. I spørgeskemaundersøgelsen angiver 44 % af de unge, at de er helt eller delvist enige i, at de ikke ved nok til at deltage i samfundsdebatten. Denne oplevelse hænger sammen med reelt lavere demokratisk deltagelse på sociale medier. Blandt unge, der aldrig har deltaget i den demokratiske samtale på sociale medier, er 50 % helt eller delvist enige i, at de ikke ved nok til at deltage, mens det samme gælder for 37 % af de unge, der har deltaget i debatten den seneste måned.

Her ses også tydelige kønsforskelle. Kvinder angiver oftere end mænd, at de mangler viden til at deltage i debatten. Halvdelen af kvinderne (50 %) er helt eller delvist enige i, at de ikke ved nok til at deltage i samfundsdebatten, hvorimod dette tal er

37 % blandt mændene. Resultatet peger derfor på, at kvinder oftere end mænd oplever, at manglende viden kan være en barriere for offentlig deltagelse. Blandt unge med anden kønsidentitet angiver 30 % (3 ud af 10 respondenter), at de er helt eller delvist enige i, at de ikke ved nok til at deltage i samfundsdebatten.

Figur 10. Andelen af unge, der oplever, at de ikke ved nok om emnerne til at deltage i den demokratiske samtale på sociale medier, fordelt på køn (%)

Note: Procentandelene er vægtede (uvægtet n = 1.025). Respondenter med anden kønsidentitet (n = 10) indgår ikke i figuren. Den samlede forskel mellem mænds og kvinders svarfordeling er statistisk signifikant (X^2, p < 0,05). * angiver signifikante kønsforskelle i de enkelte svarkategorier.

Denne usikkerhed kommer også til udtryk blandt enkelte i interviewene. En kvinde på 25 år siger:

”Lige meget hvor meget jeg selv tror, jeg ved om det, så ved jeg ikke nok. Jeg har jo holdninger om politik, men det er ikke sådan, at jeg er statskundskaber og synes, jeg ved nok om forskellige ideologier til, at jeg vil begynde at blande mig i ting. Så er der andre mennesker, der bare kan køre en over, og det vil jeg heller ikke synes er rart.”

Den samme usikkerhed gengiver en anden kvinde på 22 år. Hun fortæller, at deltagelse for hende kræver komplet indsigt i et emne, og derfor oplever hun ikke at være kvalificeret nok til at deltage:

”Jeg vil helst undgå at udtale mig om noget, hvor jeg ikke har sat mig hundrede procent ind i tingene. Selvfølgelig prøver jeg at følge med, men der er ikke et emne, hvor jeg vil sige, jeg har stor nok viden til offentligt at udtale mig om noget.”

Den samme oplevelse gør sig gældende hos en nittenårig mand:

”Jeg synes ikke, at andre har behov for at høre min mening om tingene, også fordi jeg ikke er særlig kvalificeret til at komme med min mening i forhold til, at jeg kun er 19 år.”

En sidste barriere handler om oplevelsen af, at det er pinligt at deltage i debatter på sociale medier. Halvdelen af de unge (51 %) angiver i spørgeskemaundersøgelsen, at de oplever demokratisk deltagelse som pinlig, og det er næsten ligeligt fordelt imellem mænd og kvinder. Oplevelsen af pinlighed ved demokratisk deltagelse blev dog ikke nævnt i de kvalitative interviews.

DISKUSSION

Rapportens resultater peger på, at unge mellem 16 og 25 år er engagerede i samfundsforhold og aktivt bruger sociale medier til at orientere sig i samfundsdebatten. Interviewene viser yderligere, at unge ikke nødvendigvis er bange for at møde synspunkter, de er uenige i. Tværtimod beskriver flere, hvordan de aktivt følger debatter og opsøger perspektiver, de ikke selv deler, for bedre at forstå de positioner, der findes i den offentlige samtale. Resultaterne tegner dermed et billede af en generation, der hverken er uinteresseret i samfundsforhold eller holdninger, de ikke selv deler.

Samtidig peger rapporten på, at de unge selv mener, at demokratisk deltagelse også kan bestå af andet end offentlige kommentarer og opslag. De unge beskriver for eksempel i de kvalitative interviews det at følge med i debatten, dele indhold privat og vise støtte og opbakning gennem likes som en del af deres demokratiske deltagelse. De unges synlige deltagelse i den demokratiske samtale på sociale medier bør derfor ikke uden videre sidestilles eller forveksles med deres samfundsmæssige engagement og interesse i den digitale offentlighed.

Resultaterne af denne rapport peger på, at de unges manglende synlige demokratiske deltagelse ofte bunder i en løbende afvejning mellem udbyttet ved at deltage og de omkostninger, der kan følge med. For nogle unge handler det om risikoen for negative reaktioner fra andre i nuet, mens andre er bekymrede for de potentielt langsigtede konsekvenser for deres digitale omdømme, for eksempel i forbindelse med jobsøgning eller dating. Nogle har også en oplevelse af, at debatten i dens nuværende form på sociale

medier – især Facebook – ikke nytter noget, fordi den ikke består af reel og oprigtig meningsudveksling, eller fordi det ikke gør en reel samfundsmæssig forskel at deltage som sådan. Til sidst oplever nogle unge ikke sig selv som naturlige deltagere i debatten. Det bør dog pointeres, at disse mønstre formodentlig ikke kun gør sig gældende for de unge. International forskning viser, at en lille gruppe meget aktive brugere producerer størstedelen af politisk indhold på sociale medier, mens langt de fleste primært forbruger det uden selv at bidrage offentligt[vi].

Set i dette lys fremstår mange af de unges valg af deltagelsesformer som rationelle reaktioner på de vilkår, som de oplever gør sig gældende for den offentlige deltagelse på sociale medier. Rapporten viser, at mange unge har en tendens til at vælge de deltagelsesformer, der reducerer deres synlighed og derved de potentielle sociale omkostninger, der kan følge med offentlig deltagelse. For den enkelte unge forklares deltagelsen derfor ofte som en afvejning af fordelene ved deltagelse mod ulemperne. Nogle unge synes at have lavet en generel vurdering af, at offentlig demokratisk deltagelse som sådan ikke er det værd, mens andre i visse tilfælde deltager offentligt, men dog hovedsageligt reaktivt: Hvis et andet bidrag til den offentlige samtale vurderes som værende så forkert eller forkastelig, at de føler sig kaldet til et modsvar.

Endelig peger resultaterne på, at barriererne for deltagelse ikke opleves ens for alle unge. Kvinder deltager sjældnere i den offentlige debat og overvejer i højere grad de sociale konsekvenser ved deltagelse. Samtidig vurderer kvinder oftere, at de ikke ved nok til at gøre deres stemme gældende. Rapporten kan ikke afgøre, hvorfor disse forskelle opstår, men resultaterne peger på, at den demokratiske samtale på sociale medier ikke opleves som et lige tilgængeligt rum for alle.

Konsekvenserne af disse mønstre rækker ud over den enkelte unges deltagelse. Set fra den enkelte unges perspektiv kan det være rationelt at vælge mindre synlige deltagelsesformer eller helt undgå offentlig deltagelse. Set fra et demokratisk perspektiv er konsekvensen imidlertid, at nogle perspektiver risikerer at blive mindre synlige i den offentlige samtale. Rapporten peger derfor på, at en stor udfordring synes at være de vilkår, som offentlig deltagelse foregår under. Hvis flere unge skal opleve offentlig deltagelse som meningsfuld, kræver det rammer, hvor de sociale omkostninger ved at deltage opleves som mindre, og hvor flere oplever, at deres stemme kan gøre en forskel.

KONKLUSION

Unge fravælger ikke samfundsdebatten, men den offentlige synlighed	Mange unge følger med i samfundsdebatten på sociale medier, men vælger ofte deltagelsesformer med mindre synlighed såsom likes og private delinger. Hvis demokratisk deltagelse alene måles gennem offentlige ytringer, risikerer man at overse en væsentlig del af de unges samfundsmæssige engagement.
Offentlig deltagelse opleves som forbundet med sociale risici	Den offentlige debat beskrives af mange unge som konfliktfyldt og præget af personangreb. Flere bekymrer sig for selv at blive offer for den hårde tone, hvis de deltager, men også for, om deres offentlige deltagelse i den demokratiske samtale kan få langsigtede sociale konsekvenser for deres omdømme.
Mange tvivler på værdien af den demokratiske samtale på sociale medier	Over halvdelen af de unge oplever, at det ikke nytter noget at deltage i den demokratiske samtale på sociale medier. Det skyldes både en oplevelse af, at debatten er usaglig og ukonstruktiv, og en oplevelse af, at deltagelse alligevel ikke gør en reel forskel.
Kønsforskelle i deltagelsen	Mænd angiver oftere end kvinder, at de deltager dagligt i samfundsdebatten på sociale medier, mens kvinder oftere angiver aldrig at have deltaget. Kvinder er samtidig mere bekymrede for negative reaktioner og oplever oftere, at de ikke ved nok til at deltage.

REFERENCER

i Dansk Ungdoms Fællesråd. 2026a. Demokratianalysen 2026. København: Dansk Ungdoms Fællesråd. https://duf.dk/wp-content/uploads/A4_rapport_Demokratianalysen_2026_v10_opslag.pdf

ii Dansk Ungdoms Fællesråd. 2026b. Unge vælgere – en analyse af 18-29-åriges politiske dagsordener, deltagelse og mødet med politik online. København: Dansk Ungdoms Fællesråd. https://duf.dk/wp-content/uploads/Folketingsvalgsundersoegelse-2026-rapport-opdateret_16.06.pdf

iii Digitaliseringsministeriet. 2025. Policy brief: Vilkårene for den demokratiske samtale online. København: Digitaliseringsministeriet. https://www.digmin.dk/Media/638871317746948746/Policy-brief_Vilkaarene-for-den-demokratiske-samtale-online_juni2025%20(1).pdf

iv Center for Sociale medier, Tech og Demokrati. 2025. Indeks for det danske digitale demokrati 2024. København: Digitaliseringsministeriet. https://www.digmin.dk/Media/638852292596744168/Rapport%20-%20Indeks%20for%20det%20danske%20digitale%20demokrati%202024.pdf

v Analyse & Tal (2025). Angreb & had i den offentlige debat på Facebook. København: Analyse & Tal. https://www.ogtal.dk/assets/files/Angreb-og-had-i-den-offentlige-debat-paa-Facebook.pdf

vi Oswald, L., Schulz, W. S., Hertwig, R., Lazer, D., & Stier, S. (2026). The tip of the iceberg: How the social media production-consumption gap distorts public opinion for citizens and researchers. SocArXiv. https://osf.io/preprints/socarxiv/frcv5_v2/

Udgivet af Digitalt Ansvar, november 2026
Ansvarshavende redaktør: Ask Hesby Holm
Redigering: Asger Nim
Tekst og analyse: Teresa Victoria Høy, Asger Nim
Layout: Freya Lind Jeppesen

Undersøgelsen er udgivet med støtte fra Tuborgfondet.